

**IQTISODIYOTNI ISLOH QILISHDA QISHLOQ XO'JALIGI
MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRARISH SIFATINI OSHIRISH**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10570273>

Nosirov Sobirjon Abdurasulovich

Oriental universiteti Iqtisodiyot magistri

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Ilmiy tadqiqotlarga va yangiliklarni yo'lga qo'yishga investitsiyalar kiritish, Ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, qishloq joylarini muvozanatli va barqaror taraqqiy ettirishga ko'maklashish, Qishloq xo'jaliging asosiy vazifasi, Qishloq xo'jalik mahsulotlarini yetishtirishda sanoat korxonalarida ishlab chiqarilayotgan ko'plab qishloq xo'jaligi texnikalari, kim yoviy vositalar haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar

tadqiqot, qishloq xo'jaligi, ko'maklashish, mahsulot, taraqqiyot, yetishtirish, korxonalar, investitsiya.

ABSTRACT

In this article: Investing in scientific research and innovation, Diversification of production, supporting the balanced and sustainable development of rural areas, The main task of agriculture, Development in industrial enterprises in the production of agricultural products It is said about many agricultural machinery and tools that are produced.

Key words

research, agriculture, assistance, product, development, production, enterprise, investment.

АННОТАЦИЯ

В этой статье: Инвестирование в научные исследования и инновации, Диверсификация производства, поддержка сбалансированного и устойчивого развития сельских территорий, Основная задача сельского хозяйства, Развитие промышленных предприятий по производству сельскохозяйственной продукции Говорится о многих сельскохозяйственных машинах и инструментах, которые производятся.

Ключевые слова

исследования, сельское хозяйство, помощь, продукт, разработка, производство, предприятие, инвестиции.

Keyingi yillarda mamlakatimiz qishloq xo'jaligini isloh qilish, xususan sohada davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish, bozor munosabatlarini keng joriy

qilish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchi, qayta ishlovchi va sotuvchi subyektlar o'rtasidagi munosabatlarning huquqiy asosini mustahkamlash, sohaga investitsiyalarni jalb qilish, resurstejamkor texnologiyalarni joriy etish hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqaruvchilarni zamonaviy texnikalar bilan ta'minlash borasida muayyan ishlar amalga oshirilmoqda.

Iqtisodiyotni isloh qilishda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish sifatini oshirish uchun quyidagi chora-tadbirlar muhim hisoblanadi:

1. Texnologik rivojlanish: Yagona mahsulot ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, yangi vaqt tejanglari va sifati oshirilgan texnologiyalar ishlatish xususiy ahamiyatga ega. Sanoat sohasidagi rivojlanishlar, qishloq ho'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish jarayonlari bilan bog'liq texnologiyalarni oshiradi.

2. Turar-joy va suv resurslarini samarali ishlatish: Suvoq xo'jaligi va irigatsiya mexanizmlari, turar-joy atrof muhitining samarali qo'llanilishi, elektr energiyasi ishlab chiqarishda energiya modernlashishi, qishloq xo'jaligi mahsulotlari sifatini optimallashtirishda hajmi katta ahamiyatga ega.

3. Mahsulotlarni sifati va qadriyati: Kalit va sifati yaxshi bo'lgan mahsulotlarni sotish, tarqatish va eksport qilishda yordam beradi.

4. Tadbirkorlikni mustahkamlash: Qishloq xo'jaligi sohasidagi tadbirkorlik va innovatsion tadbirkorlikni ta'minlash, yangi mahsulotlar, innovatsiyalar va xizmatlarni rivojlantirishga investitsiyalarni jalb qilish uchun muhim ahamiyatga ega.

5. Xalqaro savdo munosabatlarni rivojlantirish: Mahsulotlarni eksport qilishni rivojlantirish, xalqaro bozorda sotilishi, bilan birga eksportga rivojlanayotgan turli qo'shimcha xizmatlarni rivojlantirishga intiladi.

6. Ilmiy tadqiqotlarga investitsiyalar: Ilmiy tadqiqotlarga va yangiliklarni yo'lga qo'yishga investitsiyalar kiritish, qishloq xo'jalik sohasidagi innovatsiyalarni va rivojlantirilgan texnologiyalarni moliyalashtirishga yordam berishi talab qilinadi.

Bu chora-tadbirlar yordamida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish sifatini oshirish va ulardan yuqori darajada ravishda foydalanishni ta'minlash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shu bilan birga, qishloq xo'jaligini rivojlantirish bo'yicha uzoq muddatga mo'ljallangan strategiyaning mavjud emasligi yer va suv resurslaridan samarali foydalanishga, sohaga investitsiyalarni keng jalb etishga, ishlab chiqaruvchilarning yuqori daromad olishiga va mahsulotlar raqobatbardoshligini oshirishga to'sqinlik qilmoqda.

Bugungi kunda Ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, yer va suv munosabatlarini takomillashtirish, qulay agrobiznes muhitini va yuqori qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish, kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishni qo'llab-

quvvatlash, sohaga bozor mexanizmlarini, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, shuningdek, ilm-fan yutuqlaridan samarali foydalanish hamda kadrlar salohiyatini oshirish maqsadida:

- qishloq xo'jaligida ilmiy-tadqiqot, ta'lim va maslahat xizmatlarining ishlab chiqarish bilan integratsiyalashgan bilim va ma'lumotlarni tarqatishning samarali shakllarini qo'llashni nazarda tutuvchi ilm-fan, ta'lim, axborot va maslahat xizmatlari tizimini rivojlantirish;

- qishloq joylarini muvozanatli va barqaror taraqqiy ettirishga ko'maklashishni nazarda tutuvchi qishloq hududlarini rivojlantirish dasturlarini amalga oshirish;

- zamonaviy axborot texnologiyalarini keng joriy etish orqali statistik ma'lumotlarni to'plash, tahlil qilish va tarqatishning ishonchli uslublarini joriy etishni nazarda tutuvchi tarmoq statistikasining shaffof tizimini yaratish kabi bir qator strategiyalar tasdiqlandi.

Qishloq xo'jaligining jahon iqtisodiyotidagi o'rni keyingi yillarda keskin ortib bormoqda. Shuning uchun ham qishloq xo'jligi mahsuloti ishlab chiqarishning asosiy omillari bo'lgan yer, suv, mehnat resurslari va ulam ing o'ziga xos xususiyatlarini rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar m iqyosida o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Qishloq xo'jaligi moddiy ishlab chiqarishning asosiy va eng qadimgi tarmoqlaridan biri bo'lib, aholiga oziq-ovqat mahsulotlari va sanoat uchun xom-ashyoning asosiy qismini yetkazib beradi. Qishloq xo'jaligi asosan, ikkita yirik tarmoq - dehqonchilik va chorvachilikdan iborat. Bu ikki soha aholi uchun dehqonchilik va chorvachilik mahsulotlari yetkazib beradi. Qishloq xo'jaligi dehqonchilik va chorvachilik mahsulotlarim dastlabki qayta ishlaydigan bir qancha tarmoqlami ham o'z ichiga oladi.

O'zbekistonda paxta, bug'doy, pomidor, kartoshka, sut va boshqa mahsulotlarning o'rtacha hosildorligi ularning real imkoniyatlaridan ancha past. Bu ko'rsatkichni oshirish nafaqat fermer xo'jaligi va agrotashkilotlar foyda va eksportlarini oshiradi, balki hozirgi kunda bug'doy va paxta bilan band qilingan maydonlarni yanada foydali ekinlar uchun foydalanishga topshirish imkoniyatini ham yaratadi.

Qishloq xo'jaliging asosiy vazifasi nima?

Qishloq xo'jaliging asosiy vazifasi bu - ishlab chiqarishning barqaror ishlashini ta'minlash va iqtisodiy samaradorligini oshirib borish asosida mamlakat aholisining oziq-ovqatga, sanoatning esa xom-ashyoga bo'lgan ehtiyojini qondirishdir. Bugungi kunda aholi jon boshiga to'g'ri keladigan oziq-ovqat mahsulotlarining yillik iste'm oli 55-70 foizni tashkil qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligi asosiy tarmoq hisoblanadi. Unda YalM ulushi 19,4 foizni tashkil qiladi. Yer davlat mulki bo'lib, undan

foydalanuvchilarga, ya'ni fermerlarga shartnoma asosida 50 yilgacha muddatga ijaragaberiladi. O'zbekiston Markaziy Osiyoning qulay hududida joylashgan. Bu yerda azaldan insoniyat uchun nihoyatda kerakli hisoblangan turli xildagi qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqariladi, Chunki O'zbekistonda buning uchun qulay tabiiy-iqlim sharoitlari mavjud.

Qishloq xo'jalik mahsulotlarini yetishtirishda sanoat korxonalarida ishlab chiqarilayotgan ko'plab qishloq xo'jaligi texnikalari, kimyoviy vositalar, yoqilg'i, yonilg'i-moylash materiallari va boshqa vositalardan foydalanilmoqda.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlari, qishloq va manguzarlik sohasida ishlab chiqariladigan ko'plab oziq-ovqat mahsulotlari, meva, sabzavotlar, paxta, suv, meva suyagi, yog', moy saqlash materyallari, meva va sabzavotlarni ishlab chiqarishga yo'naltirilgan sanoat mahsulotlari (konserva mahsulotlar, sut mahsulotlari va boshqalar) va yoritiladigan oziq - ovqat mahsulotlari, sanoat mahsulotlari kabi turli turdagi mahsulotlarni o'z ichiga oladi.

Bu mahsulotlar dastlabki ixchamligi, ekologik tozaligi, muddatlilik, ovqatlanish tarkibi, konservatsiya turlari va qadriyatlari boyicha ajralib turadi. Bunda hamma narsa boshqa narsaga o'xshab, lekin turli maxsusliklarga ega bo'lishi mumkin.

Oziq-ovqat mahsulotlar va sanoat mahsulotlari, qishloq xo'jaligi sohasidagi oltin davrining asosiy qismi sifatida o'rnatilgan. Qishloq xo'jaligi mahsulotlari davlatning iqtisodiyotini, xususan uning ekologik tozaligini, ovqatlanishni ta'minlashni va oziq-ovqat mahsulotlari eksportini ta'minlashda o'rni katta bo'lib, ularning sifati, qadriyati va iste'moli haqida keng ko'lamli o'zgarishlar kiritish mumkin.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sifatini oshirish va ulardan keng foydalanish, texnologiyalar va huquqiy muammolarni yechish, to'g'ri sertifikatlash va marketing islohotlaridan foydalanish talab etadi.

Mamlakat qishloq xo'jaligining asosiy masalalardan yana biri – eksport tomonidan taqdim etiladigan imkoniyatlarni amalga oshirishda mehnat resurslarining keng miqyosda ishtirok etishini ta'minlash zaruriyatidir. Hozirgi kunda meva-sabzavot mahsulotlarining 60 foizi katta bo'lmagan dehqonchilik xo'jaliklari va uy-joy uchastkalarida yetishtirilmoqda. Lekin ularning eksportga yo'naltirilgan qo'shimcha daromadli mahsulot ishlab chiqarish zanjiridagi ishtiroki hozircha past bo'lib qolmoqda.

Qishloq xo'jalik kooperativlarining agrobiznes va eksportchilar bilan kooperatsiyasi va hamkorligini rag'batlantirish bo'yicha davlat dasturlari yordamida yuqorida ko'rsatilgan ishlab chiqaruvchilarning mazkur zanjirlar bilan integratsiyalashuvi ishlab chiqarish qobiliyatlarini rivojlantirishga hamda kichik

dehqon va xususiy mulkdorlar biznesining rentabelligini oshirishga yordam bergan bo'lar edi.

Agar dehqon xo'jaliklarining ehtiyojlariga e'tibor qaratilmasa, qishloq xo'jaligi eksporti faqat kichik fermerlar va agrotashkilot guruhlari uchun yangi imkoniyatlarni yaratadi va mazkur fermerlar guruhining inklyuziv iqtisodiy rivojlanishi uchun ajoyib imkoniyat qo'ldan boy beriladi.

ADABIYOTLAR RO'YHATI:

- 1.O'zbekiston Respublikasining "Fermer xo'jaligi to'g'risida"gi qonuni. 1998 yil 30 aprel.
- 2.O'zbekiston Respublikasining "Qishloq xo'jalik kooperativi (shirkat xo'jaligi) to'g'risida"gi qonuni. 1998 yil 30 aprel.
- 3.O'zbekiston Respublikasining "Dehqon xo'jaligi to'g'risida"gi qonuni. 1998 yil 30 aprel.